

А ЖЫЦЦЯЎЛЕННЕ І ДЭЙ ЛЕНІНА

Даклад таварыша О. В. КУУСІНЕНА на ўрачыстым пасяджэнні ў Маскве, прысвечаным 90-й гадавіне з дня нараджэння У. І. Леніна

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Шлях да ўмяцання самастойнасці краін, якія вызваліліся... гэта шлях развіцця іх нацыянальнай эканомікі, павышэння культуры і палітычнага матэрыяльнага становішча народа. Велізарнае значэнне для такіх краін мае індустрыялізацыя. Імяна ў гэтай справе малядыя дзяржавы больш за ўсё адчуваюць патрэбу ў падтрымцы. Разумеючы гэта, Савецкі Саюз аднаўдзіла развіццё сваёй эканамічнае супрацоўніцтва з імі. Пастаўкі сучаснага прамысловага абсталявання, садзействуюць будаўніцтву буйных прадпрыемстваў, у разведцы і распрацоўцы прыродных багаццяў, у паглыбленні навуковых даследаванняў спецыялістаў — вольнагаловай формы савецкай дапамогі. Узровень Савецкага Саюза ў будаўніцтве металургічнага гіганта ў Бхлілі, у стварэнні Асуанскай платэны, сталеліцейнага заводу ў Інданезіі і дзесяткаў іншых прамысловых аб'ектаў аспавядае жыццёвым інтарэсам народаў Усходу.

Часта даводзіцца чуць, дыбача заходнія краіны таксама гараць жаданнем дапамагчы народам, якія скінулі ярмо імперыялізму. Наогул кажуць, было б толькі справядлівым, каб і каланіяльныя дзяржавы вярнулі па прыналежнасці хоць бы частку прывоенных імі багаццяў. Аднак не аб гэтым ідзе гутарка. Заходнія дзяржавы як раней, так і цяпер перашкаджаюць самастойнаму развіццю і індустрыялізацыі слабаразвітых краін. Характар іх «дапамогі» дыктуецца, як вядома, іх ваен-

наміі планамі, яны неабходны для незалежнасці дзяржаў, якія атрымліваюць гэту дапамогу. На Захадзе гавораць, што цяпер разгарнулася барацьба за краіны Усходу, што Савецкі Саюз нібыта імкнецца прывязаць іх да сябе. Але хіба Савецкі Саюз спрабуе ўлігуць краіны Усходу ў ваенныя блокі накіраваныя СЕАТО, СЕНТО і да іх падобныя? Хіба Савецкі Саюз выступае палітычна ўмовы сваёй дапамогі? Хіба ён патрабуе сваё права на ўмяцанне ва ўнутраныя справы? Не, так робяць якая заходнія дзяржавы.

Такім чынам, перад вачыма выстаўляюцца народы дзвюх відаў дапамогі, два палітычныя курсы. Шы трэба зразумець, што гэтыя народы ўсё больш адыходзяць ад палітыкі Захаду? Хіба разумеюць, што дапамога добрая, калі яна бескарысліва, а дружба моцная, калі яна шчырная. Умяцанне незалежнасці і паспяховае развіццё вызваліўшыхся краін набліжае час, калі яны даюцца свайго законнага права нароўні з іншымі дзяржавамі ўдзяляючы ў вырашэнні ўсіх важных міжнародных пытанняў. Аб гэтым справядліва гаварыць М. С. Хрушчоў перад парламентам Інданезіі.

Давярэ, якім карыстацца савецкай палітыка ў краінах Усходу, гэта вялікая справа. Яно яшчэ выраіцца на далейшым умяцанні міру і сацыяльнага прагрэсу. Гэтым дарогам мы абавязаны таму, што ў аснове савецкай палітыкі ляжыць прынцып, выпрацаваны вялікім Леніным.

Барацьба за мір і мірнае суіснаванне

Ленін завяшчаў нашай партыі, усім камуністам — нястомна змагацца за мір, дабівацца ліквідацыі войнаў. Ён гаварыў: «Смакочне войнаў, мір паміж народамі, спыненне грабавож і насілля — імяна наш ідэал» (т. 21, стар. 264).

Цяпер на Захадзе знаходзіцца бойка публіцысты, якія сцвярджаюць, нібыта Ленін быў праціўнікам мірнага суіснавання дзвюх сістэм. Гэтыя фальсіфікатары выражаюць з творцаў Леніна асобныя цытаты або нават абрыўкі цытат, якія адносяцца да часоў грамадзянскай вайны і ваеннай інтэрвенцыі. Але ж сама сутэсная буржуазія сваёй інтэрвенцыяй надавала тым барацьбе расійскага пралетарыята характар міжнароднай свавольі. Яна, што ў момант гэтай інтэрвенцыі пытанне аб мірным суіснаванні сацыялізма і капіталізму было адсутна на другі пачат. Затое гэтыя шаны старанна абыходзілі маўчаннем усю ленінскую палітыку першых мірных год Савецкай улады, яго курс на наладжванне дэлавога супрацоўніцтва з капіталістычнымі дзяржавамі, які знайшоў выражэнне ў дырэктывах Леніна савецкім дэлегатам на першых міжнародных канферэнцыях, напрыклад, у Генуі (1922 год).

У гэты перыяд Ленін развіў сваю ідэю мірнага эканамічнага супрацоўніцтва дзвюх сістэм. Па выразу Леніна, гэта — «саборніцтва дзвюх спосабаў, дзвюх фарманці, дзвюх гаспадарак — камуністычнай і капіталістычнай. Мы дакажам, — працягваў Ленін, — што мы маемцельніцтва, а не вайну». «Вядома, задача цяжкая, але мы таварылі і гаворым: «Сацыялізм мае сілу прыкладу». Насілле мае сваю сілу ў адносінах да тых, хто хоча аднавіць сваю ўладу. Але гэтым і вычэрпваецца значэнне насілля, а далей ужо мае сілу ўладу і прыклад. Трэба паказаць практычна, на прыкладзе, значэнне камунізму» (т. 31, стар. 426).

Прынцып мірнага суіснавання як тады, так і цяпер ляжыць у аснове ўсёй савецкай знешняй палітыкі. Наша партыя ў апошнія гады творча развіцця гэтую ідэю Леніна. Рапашае значэнне меў тут вывад ХХ і ХХІ з'ездаў партыі аб адсутнасці фатальнай непазбежнасці войнаў у нашую эпоху, аб магчымасці прадукцыйнага вайны. Робчыя такі вывад, партыя сказала новае слова ў марксізме.

Вядома, агрэсіўнасць звязана з характарам імперыялізму. Але негэта па-дагматычнаму глядзець толькі на гэты аспект справы. Нельга не заўважаць таго, што з'явіліся магучыя сілы, якія змагаюцца супраць вайны. Нельга выпускаць з пачуццяў той факт, што беззваротна праішоў час, калі імперыялізм панаваў на ўсім свеце. Ён ужо не можа прымусяць увесь свет жыць па яго законах. Існуе магучая сутэсная сістэма сацыялізма; імперыялізм аслаблен развалам каланіяльных сістэм; з'явілася абшчына «зона міру»; у саміх імперыялістычных краінах сталі больш згуртаванымі і арганізаванымі сілы міру і дэмакратыі. Хіба ўсе гэтыя магучыя фактары не маюць рэальнага значэння пры вырашэнні пытання аб міру і вайне?

Таму, каб быць верным марксізму-ленінізму сёння, мала паўтараць старую ідэю, што імперыялізм з'яўляецца задачай заключэння ў тым, каб цалкам вырабляць новыя фактары, якія дзейнічаюць у карысць міру, для абавення чалавечства ад ка-

Век ажыццяўлення вялікіх ідэй Леніна

Таварышы! Наш век — дваццатае стагоддзе — важнейшы этап у гісторыі чалавечтва. Гэта век ажыццяўлення вялікіх ідэй Леніна.

Першая палавіна нашага стагоддзя ўжо адзнавалася такімі гіганцкімі зрухамі гістарычнага прагрэсу, што з імі нельга параўнаць ні адну эпоху мінулай гісторыі чалавечтва. Спачатку Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя, якая ператварыла царскую Расію ў дзяржаву рабочых і сялян. Затым шырокі размах сацыялістычнага будаўніцтва, у выніку чаго наша неабсяжная краіна хутка ўзнялася на становішча перадавой краіны сацыялістычнай індустрый і буйнай калектывізацыі сельскай гаспадаркі. Далей, зыход другой сусветнай вайны, г. зн. разгром Савецкай Арміі асноўных узброеных сіл фашысцкай Германіі і яе саваяўкі, што забяспечыла поўную перамогу антыфашысцкай кааліцыі. Далей, заваяванне ўлады працоўнымі ў 13 еўрапейскіх і азіяцкіх краінах, у тым ліку ў вялікім Кітаі, і пераход гэтых краін на шлях будаўніцтва сацыялізма. Уварненне сусветнай сістэмы сацыялізма з насельніцтвам каля мільярда чалавек. Далей, вызваленне ад яра каланіялізму многіх прыгнечаных народаў Азіі і Афрыкі, у ліку якіх вялікія народы Індыі і Інданезіі.

Вось важнейшыя сусветна-гістарычныя вынікі першай палавіны нашага стагоддзя! Гэтыя велізарныя зрухі ўдзяляюць сабой трыумфальнае шпэце ідэй ленінізма і звышважанае падпараджэнне гістарычных законаў марксісцка-ленінскай навуцы. І яны ніякіх аб'ектыўных пастаў меркаваць, каб гісторыя другой палавіны нашага стагоддзя адхілілася ад асноўных законамернасцей грамадскага развіцця.

Марксізм-ленінізм, зразумела, не займае пустым гаданнем аб паздзённым будучага. Але гэта не значыць, быццам зусім нельга — прадбачыць перспектывы гісторыі другой палавіны нашага стагоддзя. Мы ясна бачым асноўныя напрамкі гістарычнага прагрэсу.

Па-першае. Зусім ясна, што савецкі народ будзе з усё ўзрастаючым поспехам выконваць вялікую праграму камуністычнага будаўніцтва. Грандыёзныя задачы сямігадовага плана будуць выкананы дажарнава. К канцу шасцідзесяцігадовага Савецкага Саюза выйдзе на першае месца ў свеце не толькі па аб'ёму вытворчасці, але і па вытворчасці прадукцыі прамысловай і сельскай гаспадаркі на душу насельніцтва, па аб'ёму нацыянальнага даходу і па ўзроўню прадукцыйнасці працы. Таму наша краіна таксама па ўзроўню матэрыяльнага дабрабыту народа зойме першае месца ў свеце.

Калі наш народ узнімецца на такую вышыню, не за горами будзе пабудова поўнага камунізма. Колькі год яшчэ спатрабіцца для дасягнення гэтай вышэйшай мэты, пастаўленай Леніным, мы яшчэ дакладна не вызначым. Але калі хто-небудзь з буржуазных скептыкаў думае, што наш гераічны народ не паспее да канца 20-га стагоддзя пабудавалі камуністычнае грамадства, то ён памыляецца. Любы савецкі рабочы адкажа яму ўбіваннем і шпэрамі: мы і гэта задачу выконваем дагэту!

Па-другое. Разам з Савецкім Саюзам пойдучы ўтвары і іншыя краіны сацыялістычнага лагера. Дзякуючы братам супрацоўніцтва ў ўзаемнай дапамозе развіццё ўсіх краін сацыялізма ідзе цяпер та-

Творы, якія любіць народ

Камуністычная партыя, увесь савецкі народ і разам з імі ўсе перадавае чалавечтва шырока аднаўчаюць змяняльную дату — 90-годдзе з дня нараджэння вялікага Леніна. Зімеў У. І. Леніна з'явіліся ўсе дасягненні савецкага народа ў развіццю духоўнай культуры, у ажыццяўленні вялікага плана культурнай рэвалюцыі. У нашай краіне стала традыцыя ў дзень нараджэння Уладзіміра Ільіча адзначаць выдатныя дасягненні ў галіне літаратуры і мастацтва, навуцы і тэхнікі Ленінскімі прэміямі.

Вось і сёння, у дзень 90-годдзя з дня нараджэння вялікага правадара працоўных, апублікаваны спіс лаўрэатаў Ленінскай прэміі. Сярод уладчанага гэтага высокага звання імяны выдатных пісьменнікаў, журналістаў, кампазітараў, дзеячоў савецкага кінематацтва.

Ленінскай прэміяй у галіне літаратуры ў 1960-годзе адзначан раман М. Шалахава «Узнятая паліна» — 1-я і 2-я кнігі, дзве кнігі вершаў М. Рыльскага «Ружы і вінграды» і «Далёкія небасхілы», кніга вершаў і паэм Міроў Турсун-зада «Голас Азіі» і яго ж паэма «Хасан-Арабкеш».

Міхаіл Аляксандравіч Шалахаў закончыў «Узнятую паліну» — гэтую сапраўды народную эпопею — у мінулым годзе. Першая кніга ўжо даўно атрымала сусветную вядомасць. Над другой кнігай аўтар пачаў работу яшчэ да пачатку Вялікай Айчынскай вайны. У 1959 годзе яна была закончана. І першая і другая кнігі «Узнятая паліна» апыяваюць пра найвялікшым пераварот у жыцці савецкай вёскі — калектывізацыю сельскай гаспадаркі, абуджэнне новых, сацыялістычных адносін да працы сярод працоўнага сялянства. Разам з тым, аўтар з бласквейнай прадэвісцкай паказвае, што новае ўсталяванне ў жорсткай барацьбе з перажыткамі мінулага, і ў гэтай барацьбе ўперадзе ідуць пасланцы партыі, важакі мас.

Лаўрат Ленінскай прэміі Максім Фадзевіч Рыльскі з'яўляецца выдатным украінскім савецкім пісьменнікам. Яго вершы, паэмы, публіцыстыка, літаратурна-крытычныя работы ўваходзяць у скарбніцу нашай многанароднай літаратуры і карыстаюцца прызнаннем не толькі савец-

кімі сямімільнымі крокамі, што, па палітка эканамістаў, ужо ў 1965 годзе сацыялістычны лагер будзе выпускаць звыш палавіны сусветнай прамысловай прадукцыі. Значыць, хутка набліжаецца час, калі вялікая сям'я сацыялістычных народаў даб'ецца рашучай перавагі ў эканамічным спарніцтве з лагерам імперыялістычных дзяржаў, а затым рушыць уперад да камунізма.

Па-трэціе. Другая палавіна нашага стагоддзя, маркуючы па ўсёму, адзнамачна поўным вызваленнем прыгнечаных народаў і залежных краін. Нацыянальна-вызваленчы рух у Азіі пасля сваёй буйнай перамогі ў сярэдзіне стагоддзя працягвае дабівацца ўсё новых поспехаў у барацьбе за поўную палітычную і эканамічную незалежнасць нацыі. У Афрыцы большасць арабскіх народаў ужо скінула ярмо імперыялістычных прыгнечальнікаў. Абудзіліся і негрыйскія народы Афрыкі, стварыўшы свае першыя незалежныя дзяржавы. Ва ўсіх афрыканскіх калоніях быў абвешчаны бяззаступны народнага руху: «Незалежнасць яшчэ пры жыцці нашага пакалення!» Цяпер у Афрыцы выстаўлены жорсткія энергічны дозугі: «Незалежнасць неадкладна!». Высокая хваля нацыянальнага руху ўзняецца таксама ў фармальна незалежных, але фактычна залежных краінах Лацінскай Амерыкі.

Вядома, нельга ўпуськаць з пачуццяў, што імперыялісты зробіць усё магчымае, каб прыдушыць нацыянальна-вызваленчы рух прыгнечаных народаў. Але хіба яны і раней не рабілі ўсё, што маглі? А ён усё рос і стаў неадольнай сілай.

Часовых поспехаў імперыялісты дабіліся толькі ў тых краінах, дзе яны маглі абараніцца на падтрымку мясцовых прадных рэакцыянераў. Але хіба можна меркаваць, што свабодлівыя народы будуць доўга падпараць уладу нацыянальных здынікаў — саўдзельнікаў чужаменных імперыялістаў? Не. Дні каланіялізму ачэпны.

Па-чэцвёртае. Вялікая барацьба народаў за забеспячэнне трывацкага міру ва ўсім свеце будзе з году ў год нарастаць і ўзмацняцца. Ужо сёння судзіліны сіл такія, што народы і дзяржавы, якія адстойваюць справу ўсеагульнага міру, маюць перавагу сіл. Аднак найбольш раз'юшаны імперыялісты пагражання развіццям развіццям страшэннай ядзернай вайны, якая павергла б народы варварскаму масаваму знішчэнню. Таму народы не могуць адмовіцца ад барацьбы за надзейнае забеспячэнне міру. Гэта для іх пытанне жыцця і смерці.

Усе фактары, пад уздзеяннем якіх у апошні час былі дасягнуты поспехі ў справе захавання міру і змянення міжнароднай напружанасці, будуць набываць усё большы размах. Ленінска ідэя барацьбы за выратаванне чалавечтва ад жудаснага кашмару народаў усіх кантынентаў і таму стала вялікай рэальнай сілай, якая будзе неадольна расці і, нарэшце, зробіць усякую ваенную агрэсію немагчымай.

Вось куды цяпер цякуць бурныя рэкі гістарычнага прагрэсу наперад і ўсім пераходзім.

Што ж датычыць перспектывы краін сучаснага капіталізму, то нам лепш пакінуць канкрэтную ацэнку гэтых перспектывы кожнай асобнай капіталістычнай краіны. Нынэйшым лепш вельмі абстрактна ў сваіх краінах, мы можам толькі канстатаваць, у якім агульным напрам-

ку ў гэтых краінах дзейнічаюць і развіваюць дзейнічаюць асноўныя законы марксісцка-ленінскага развіцця, усталяваныя навукай гістарычнага матэрыялізму.

Праўда, нядаўна апеляцыйны суд у Марока ў сувязі са справай кампартыі паставіў, што «гістарычны матэрыялізм не можа мець у нас месца». Але пачынаюць усё астатні свет не ўваходзіць у юрыдычны мараканскага суда, то мы можам спакойна лічыць, што законы гістарычнага развіцця ўсё яшчэ захоўваюць дзейнасць.

Галоўнае заключаецца ў тым, што капіталізм, які грамадскі лад, ужо жыве свой век. У выніку абстрактна-ўласціваў яму невырашальных супярэчнасцей сучасны капіталізм усё больш траціць свае жыццёвыя сілы. Гэта ўжо перасялі, загніваюць капіталізм. Вядома, што нават капіталізм, які не ўбрана ў пару спеціальных, пачынае гніць. Тым больш капіталізм.

У другой палавіне мінулага стагоддзя, калі капіталістычны эксплуатацыйны лад у заходніх краінах перажываў наву адноснага росквіту сваіх сіл, ён не меў патрэбы ў вялікай падтрымцы з боку дзяржавы. Тады капіталісты гаварылі, што дзяржава павінна выконваць толькі ролю «нагнаго вартуніка» і не ўмяшчацца ў асобныя жыццёвыя моманты. Цяпер жа справа зусім іншая. Ні ў адной краіне, дзе пануе манапалістычны капіталізм, ён не абыходзіцца без падтрымкі шматлікай пастаяннай арміі, узрабне калі ліхамакства павялічваецца. Магучыя дзяржавы цяпер уключаны і ў непасрэднае абслугоўванне гаспадаркі капіталістычных маналій. Без дзяржаўных заказаў, субсідый і гарантыі гэтыя маналіі не маглі б існаваць, ужо не гаворачы аб дзяржаўнай падтрымцы іх інтарэсаў за рубяжом. Але, нягледзячы на ўсё гэта, сучасны капіталізм не ў сілах поўнаасця выкарыстаць свае вытворчыя магучыні, не можа пазбавіцца ад крызісных канвульсій, якія паўтараюцца частай, чым раней. Значыць, ясна, што жыццяздольнасць капіталізму ўжо на зыходзе.

Пры рабўаўдальніцкім ладзе лічыць ядзерным і выключным гаспадарствам, што не можа працягнуць сваёй працы. Але сучасны капіталізм год за годам не можа даць работнікам сваіх рабочых, у якіх няма іншай крыніцы для падтрымання жыцця, чым работа на найму. Пагражана становішча і прапушчэнняў. Найбольш становішча жыцця большасці фермераў і інтэлігенцыі. Расце незадавальненне і абурэнне ў гучыні народа.

У гэтым становішчы, на думку некаторых амерыканскіх сенатараў, самае трывожнае заключаецца ў тым, што людзі, якія змагаюцца пад ярмом капіталізму, пазнаюць праўду аб росце жыццёвага ўзроўня народа ў Савецкім Саюзе. Аб гэтым пісаў нядаўна небезвадомы сенатар Хэмфры наступнае: «Велізарны масы людзей ва ўсім свеце жывуць на грані го-

ладу. Нават у Злучаных Штатах ёсць вялікія ачагі беспарадкаў і сапраўднага бедства... І ўсюды, дзе ў свеце застаецца аднасіць, суправаджаема з'яўляюцца ўседаменнем, што нацыянальна сваячэннага права (!) на безнасць, людзі могуць звяртацца да Расіі. У амерыканскіх трушчобах, у афрыканскіх саванах, у вузальных шахтах Заходняй Віргініі беднасць жывіць ачагі і часта насілець».

Да гэтага сенатар Хэмфры дадаў, што нямінуча растуць абурэнне здыяленых мас можа правіцца «ў форме магуча арганізаванага выступлення на зварэнне ўсяго грамадства». Але тут пан сенатар, вядома, крыху перавыліўчыць неабяспечу, бо, як вядома, нават самыя гнёўныя рэвалюцыйныя выступленні народных мас набіраюцца не на зварэнне ўсяго грамадства, — гэта ж немагчыма. — а толькі на зварэнне пануючага класа і адпаведнага грамадскага ладу.

Многія іншыя прадстаўнікі пануючага класа ЗША гучна заклікаюць знайсці выратавальную ідэю для амерыканскай палітыкі. Нават нябольшы Джон Фостэр Далес у свой час намагаўся гаварыць і пісаў аб гэтым. Напрыклад, у часопісе «Лайф» ён яшчэ ў 1952 годзе пісаў: «Рэспубліка ў з'яўленне тая акалічнасць, што мы, якія з такой гордасцю абвешчваем навагу да ўсяго духоўнага, абіраемся на матэрыяльную абалістычцы капіталізм, ён не абыходзіцца без падтрымкі шматлікай пастаяннай арміі, узрабне калі ліхамакства павялічваецца. Магучыя дзяржавы цяпер уключаны і ў непасрэднае абслугоўванне гаспадаркі капіталістычных маналій. Без дзяржаўных заказаў, субсідый і гарантыі гэтыя маналіі не маглі б існаваць, ужо не гаворачы аб дзяржаўнай падтрымцы іх інтарэсаў за рубяжом. Але, нягледзячы на ўсё гэта, сучасны капіталізм не ў сілах поўнаасця выкарыстаць свае вытворчыя магучыні, не можа пазбавіцца ад крызісных канвульсій, якія паўтараюцца частай, чым раней. Значыць, ясна, што жыццяздольнасць капіталізму ўжо на зыходзе.

Пры рабўаўдальніцкім ладзе лічыць ядзерным і выключным гаспадарствам, што не можа працягнуць сваёй працы. Але сучасны капіталізм год за годам не можа даць работнікам сваіх рабочых, у якіх няма іншай крыніцы для падтрымання жыцця, чым работа на найму. Пагражана становішча і прапушчэнняў. Найбольш становішча жыцця большасці фермераў і інтэлігенцыі. Расце незадавальненне і абурэнне ў гучыні народа.

У гэтым становішчы, на думку некаторых амерыканскіх сенатараў, самае трывожнае заключаецца ў тым, што людзі, якія змагаюцца пад ярмом капіталізму, пазнаюць праўду аб росце жыццёвага ўзроўня народа ў Савецкім Саюзе. Аб гэтым пісаў нядаўна небезвадомы сенатар Хэмфры наступнае: «Велізарны масы людзей ва ўсім свеце жывуць на грані го-

ладу. Нават у Злучаных Штатах ёсць вялікія ачагі беспарадкаў і сапраўднага бедства... І ўсюды, дзе ў свеце застаецца аднасіць, суправаджаема з'яўляюцца ўседаменнем, што нацыянальна сваячэннага права (!) на безнасць, людзі могуць звяртацца да Расіі. У амерыканскіх трушчобах, у афрыканскіх саванах, у вузальных шахтах Заходняй Віргініі беднасць жывіць ачагі і часта насілець».

Да гэтага сенатар Хэмфры дадаў, што нямінуча растуць абурэнне здыяленых мас можа правіцца «ў форме магуча арганізаванага выступлення на зварэнне ўсяго грамадства». Але тут пан сенатар, вядома, крыху перавыліўчыць неабяспечу, бо, як вядома, нават самыя гнёўныя рэвалюцыйныя выступленні народных мас набіраюцца не на зварэнне ўсяго грамадства, — гэта ж немагчыма. — а толькі на зварэнне пануючага класа і адпаведнага грамадскага ладу.

УЛАДЗІМІР ІЛЫЧ ЛЕНІН любіў кіно, наведваў яго. З уласнай яму геніяльнасцю ён вызначыў грамадскую ролю і прызначэнне кінамастацтва.

Першыя выказванні Леніна аб кіно адносяцца да 1907 г. — пасля, калі ў Расіі з'явілася ўласная кінавытворчасць. Ул. Д. Бонч-Бруевіч у артыкуле «Ленін і кіно» расказвае пра адну з гутарак аб кіно, што адбылася ў Фінляндзіі ў 1907 г.

Дарэчы, уладзімірскія рускае кіно пачало азнаходзіцца ў руках дзялякоў аб мастацтва, служыла мэтай нажывы і спекуляцыі.

Нерагова Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі ў нашай краіне першыю ў гісторыю стварыла рэальныя ўмовы для ўзнікнення кінамастацтва.

дзякуючы масе, для вытворчай прапаганды і папулярнасці перадавых метадаў працы ў сельскай гаспадарцы.

Аднак наладзіць выпуск новых фільмаў для таго часу было справай нялёгкай. Уладзімір Ільіч раіў пачаць вырашаць складаную задачу з выпуску кароткіх хронік аб важнейшых падзеях жыцця.

Ул. І. Ленін патрабаваў аб работніках кіно стараннай падрыхтоўкі карцін да выпуску, «глыбокага абдумвання сюжэта».

У гэты час у Расіі пачаўся пераход ад кароткіх хронік да больш доўгіх фільмаў. У гэты перыяд у талкі што сыграў такі камедыяны ролі, як Хлестакоў, Швейк, Балзаміна і інш.

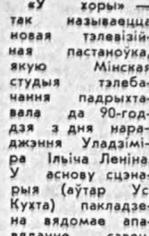
савецкай кінавытворчасці. У гэтай справе, растлумачаў ён, неабходна імкнуцца, гадоўным чынам, да трох мэт. Першая, па яго думцы, заключаецца ў тым, каб кінахроніка не азнадзілася да бясстраснага рэгістра падзей.

Ул. І. Ленін патрабаваў аб работніках кіно стараннай падрыхтоўкі карцін да выпуску, «глыбокага абдумвання сюжэта».

У гэты перыяд у талкі што сыграў такі камедыяны ролі, як Хлестакоў, Швейк, Балзаміна і інш. Ды і ўвесь мой шлях камедыяна акцёра не падводзіў мяне да выканання такой складанай задачы.

Працоўныя рэспублікі шырока адзначалі змяняльную дату — 90-гадзіння дзяржавы Ул. І. Леніна.

Мінагалюдна было ў Дрысенскім раённым Доме культуры. На сустрэчы з рабочымі, калгаснікамі, служачымі быў запрошаны стары большавік, член партыі з 1919 г. Ціхан Федаравіч Радзіёнаў.

У гэты перыяд у талкі што сыграў такі камедыяны ролі, як Хлестакоў, Швейк, Балзаміна і інш.

Фота Е. Альхімовіча.

Сустрэча з любімым вобразам

ПРАЦАВАЦЬ над сцэнічным увасабленнем вобраза Уладзіміра Ільіча Леніна ўпершыню мне давялося ў 1940 г. у спектаклі «Крамлёўскія куранты» ў Дзяржаўным Рускім драматычным тэатры БССР.

Да гэтага часу на сценах тэатраў праіраі прасіліся «Чалавек з ружом», «Праўда». У гэтых п'есах Ленін не быў прадстаўлены ва ўсяй разнастайнасці сваёй геніяльнасці, насычанай выключнымі ўнутранымі багаццямі натурны.

Пачаліся неспакойны дні. Пешкі грывы, збор матэрыялаў. Я уважліва ўпарта вышукаў зоры Леніна, усюды ў друку, расказы відэаўчыц, плацінкі з запісам прамой Уладзіміра Ільіча і

Ф. БОНДАРАВА.

КАЛІ ПЕРШАЕ эжаўселае лісце шасці і шэрага пад нагамі, а жывіснасць пад плямніца ўжо стаімі свежай саломы, у розных вёсках і гарадах пакоўку студэнты ў чамаданы свой даралі скара — кнігі, вольныя. Пара амаўскае перад, ехаць па вёсках і гарадах шматлікіх народкаў гананчых людзей, якія, нібы тыя птушкі, алятаючы ў вырай, праказваюць вольныя, многа моладзі збірацца ў Мінск, ва ўніверсітэт.

Нараджэнне і арганізацыя гэтай вышэйшай навукальнай установы Беларусі непасрэдна звязана з вялікім імем, з імем таго, хто сёння ў думках і сэрцах кожнага.

Каю невядома, што першы ўніверсітэт рэспублікі арганізаваў паводле вядомага дэкрэта Саўнаркома, які падпісаў Уладзімір Ільіч у 1919 годзе.

На гэтую ўрачыстасць спецыяльна многі прафесары Уладзімір Мікалаевіч Перацў і Мікалай Які ІІ спынаўся, усё роўна на адрывчых спазнаў, бо старэнкі цяжкім лёдам цягнулі вагоны. Праблема 20—30 кіламетраў — цупі! — і стане. А правядзенне ходзіць тады па вагонах і клічкі выйсці і памагчы цягнуці з месца скранцця.

Так ехалі ва ўніверсітэт першыя вучоныя.

Кожны па-свойму прыбыўлі сюды і першы студэнты. У 1925 г. студэнці часопіс «Чырвоны сцяг», які выдаваўся беларускім бюро пралет-студу, у № 3—4 пісаў: «Хто прыехаў па чыгуны, каго брат прывёў кані, а хто і проста прыйшоў у Мінск, каб вучыцца».

Універсітэцкія аўдыторыі запоўнілі людзі ад паўга і молату, у якіх ішч не сыйшлі мазалі да працы на полях і заводах. Стратата, спецыяльна выглядала тагачасныя студэнты. Але гэта ўжо было свае, рабоча-сялянскія студэнты, а не панскія галаванкі з залатымі гузікамі на гімназіцкіх шынялах.

Дарэчы, уладзімірскія рускае кіно пачало азнаходзіцца ў руках дзялякоў аб мастацтва, служыла мэтай нажывы і спекуляцыі.

Ды і ўвесь мой шлях камедыяна акцёра не падводзіў мяне да выканання такой складанай задачы.

Імя Леніна ў гутарках і сустрэчах з кіраўнікамі першых савецкіх кінаарганізацый выказаў шэраг каштоўных заўваг адносна характару

ШТУРМ АКІЯНА

Урываек з пазмы «Паларная араторыя»

Я сёння тут, дзе акіян суровы Награмаздуў хрыбты нямых Ільзіні, Дзе лютай сцюжы звонкія акювы І дзень і ноч кудэ кавалі азліні.

І сонныя шолені ад самоты Ажно не хочуч зварухнуць ластоў. Суровы край заранчэння некавога, Нібы неадзіліфановы рубін, У цемры тоне без святла жыюга Ад берагоў Аляскі да Хібіні.

Ленінскія дні ў рэспубліцы

Нядаўна ў Гомельскім гарадскім камітэце партыі адбылася тэарэтычная канферэнцыя, прысвечаная 90-гадзінню дзяржавы Ул. І. Леніна.

У час падрыхтоўкі да 90-гадзіння ў нараджэння Ул. І. Леніна перад навушчыкамі і выкладчыкамі Магілёўскага культасветвышэйшага інстытута выступілі з успамінамі і ўспамінамі пра Ільіча былы асабісты тэлеграфіст Леніна Міхаіл Канстанцінавіч Новікаў.

ЁН ДАРАГІ НАРОДАМ СВЕТУ

Ленін — правядыр працоўных усяго свету. На розных мовах гукаць пра яго песні, прагрэсіўныя паэты ўсіх краін прысвячаюць яму свае вершы.

У творах зарубешных пісьменнікаў, якія зьяротаюцца да вобраза Леніна, адчуваецца вялікая любоў, павага да чалавека, тонар за яго. Пісьменнікі ўсіх краін імкнуліся асабіста сустрэцца і пагутарыць з Леніным, геніяльнасць якога не адмаўлялі нават ворагі.

ІМЯ ЛЕНІНА

тэарэтычнай фізікі Ф. Фелараў, а таксама І. Сяржана, І. Гутараў, паэты П. Глебка, П. Броўка і многія іншыя.

Цяпер штотод заканчвае ўніверсітэт на 700 чалавек. А ўсёго за час свайго існавання ўніверсітэт падрыхтаваў каля 15 тысяч спецыялістаў.

Цяпер студэнты прыходзяць ва ўніверсітэт больш падрыхтаванымі і падобныя ім да свайх папярэднікаў больш за ўсё адным—цяглі да вучобы. Іх вучаць больш трохсот выкладчыкаў, сярод якіх дзесяткі прафесараў, дацэнтаў.

Імя Леніна ў гутарках і сустрэчах з кіраўнікамі першых савецкіх кінаарганізацый выказаў шэраг каштоўных заўваг адносна характару

